

Raadsvoorstel

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.	stuknr. B. en W.
2013	RA13.0075	A 7	13/734

Onderwerp:

Stedelijke Wateropgave

Portefeuillehouder: A.J. Sleeking

Ruimtelijke Ontwikkeling en Infrastructuur
Vorbereiding
Gerard Hoogerkamp, telefoon (0591-68 90 59)

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld besluit

1. De Nota van beantwoording Stedelijke wateropgave met de reacties uit de consultatieronde vast te stellen
2. De Nota van Uitgangspunten vast te stellen als kader voor de opstelling van de Structuurvisie Water.

Samenvatting

Hoe beschermen we ons bebouwd gebied in Gemeente Emmen tegen wateroverlast als gevolg van klimaatverandering? Dat is kortgezegd de stedelijke wateropgave. In samenwerking met waterschappen Velt en Vecht en Hunze en Aa's heeft de gemeente uitgangspunten geformuleerd waaraan oplossingen moeten voldoen: risicobeperking, ruimtelijke kwaliteit en kosteneffectiviteit. Op basis van deze uitgangspunten zijn maatregelen in beeld gekomen, met name in het landelijk gebied. Deze maatregelen moeten nog onderzocht/getoetst worden op milieu-effecten. De ruimtelijke reservering voor water wordt uiteindelijk vastgelegd in een Structuurvisie Water. De raad wordt gevraagd de (nota van) uitgangspunten vast te stellen als kader voor de opstelling van de Structuurvisie Water.

De kosten voor de gemeente voor het opstellen van de Structuurvisie bestaan uit het opstellen van de visie en de onderzoekskosten voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.). Deze kosten worden gedekt uit volume herinrichting deelgebied Emmen (50%). De waterschappen dragen 50% bij in het kader van samenwerking. De Ontwerp-nota van uitgangspunten is tijdens informatiebijeenkomsten besproken met vertegenwoordigers van landbouworganisaties, natuur en milieu-organisaties en erkende overlegpartners. Tot 15 mei konden zij reageren op de uitgangspunten en aangeven welke effecten zij onderzocht willen hebben in de beoordeling of een volledige milieu-effectrapportage noodzakelijk is. Op deze consultatieronde zijn 4 schriftelijke reacties en 1 mondelinge reactie gekomen. Deze reacties hebben niet geleid tot aanpassing van de uitgangspunten, maar hebben wel doorgewerkt in de te onderzoeken milieu-effecten.

Bijlagen:

Ontwerp-nota van Uitgangspunten
Ontwerp-nota van Beantwoording
Ingekomen reacties van de geconsulteerde partijen

Stukken ter inzage:

Collegebesluit d.d. 20 augustus 2013 en de daarbij behorende stukken

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.		stuknr. B. en W.
2013	RA13.0075	A	7	13/734

1. Aanleiding voor het voorstel

Door klimaatverandering komen er langere natte perioden en de heftigheid van de buien neemt toe. Daarnaast brengt de verdere verstedelijking een toename van het bebouwde en verharde oppervlak met zich mee. Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat er steeds extra hoeveelheden water in stedelijk gebied minder plek heeft in de bodem te infiltreren of vast te houden in het groen. Dit zorgt voor (over)belasting van het stedelijk water- en rioolstelsel. Al dit water zal een plek moeten krijgen, om het risico op wateroverlast te beperken. Rond de eeuwwisseling hebben overheden in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) vastgelegd op welke wijze, met welke middelen en langs welk tijdspad zij gezamenlijk de grote wateropgave voor Nederland in de 21e eeuw willen aanpakken. Het waterbeleid van de 21ste eeuw (WB21) gaat ervan uit dat ieder gebied 'zijn eigen broek moet ophouden'. Water mag niet afgewenteld worden op lageregelegen gebieden.

Het project "stedelijke wateropgave" (verder: SWO) is in 2010 opgestart. Doel: samen met de waterschappen een visie ontwikkelen op het tegengaan en voorkomen van wateroverlast (grondwater, riolering en oppervlaktewater) en schade in bebouwd gebied van Gemeente Emmen tijdens extreme neerslagsituaties. Voor de opgave riolering en grondwater is de Gemeente verantwoordelijk: maatregelen hiervoor staan in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

De stedelijke wateropgave oppervlaktewater vraagt ruimte; ruimte waar de gemeente over gaat, terwijl het waterschap verantwoordelijk is voor het nemen van inrichtingsmaatregelen voor de opgave oppervlaktewater. Waterschappen Hunze en Aa's, Velt en Vecht en Gemeente Emmen hebben samen de uitgangspunten voor de oplossing van de SWO bepaald. Deze zijn vastgelegd in een nota van uitgangspunten die het kader biedt voor de op te stellen Structuurvisie Water. De uitgangspunten, de locatiekeuzes/maatregelen die hieruit volgen en de te onderzoeken milieu-effecten zijn besproken met de stakeholders (Erkende OverlegPartners (EOP's), Gemeentelijke Overleg Commissie Landbouw Emmen (GOC), en natuur- en milieu-organisaties). Een weergave hiervan staat in de Nota van Beantwoording.

2. Argumentatie/beoogd effect

Het vaststellen van de nota van uitgangspunten leidt tot borging van de inhoudelijke koers en afspraken met de waterschappen en legt de inhoudelijke basis voor de op te stellen Structuurvisie Water.

Deze Structuurvisie zal antwoord geven op de vraag waar we overtollig stedelijk water vasthouden en bergen op de momenten dat er zich in de toekomst hevige langdurige neerslagsituaties voordoen: de structuurvisie geeft een ruimtelijke reservering van ruimte voor water, om overlast en afwenteling op te lossen en te anticiperen op toekomstige klimaateffecten. Berekend is dat we in bebouwd gebied statistisch gezien één keer in de honderd jaar een bergingstekort van 1 miljoen m³ hebben. Op basis van de uitgangspunten (risicobeperking, ruimtelijke kwaliteit en kosteneffectiviteit) is de uitkomst dat slechts een zeer beperkt deel van de 1 miljoen m³ in stedelijk gebied geborgen kan worden. Waar mogelijk doen we dit, maar de oplossing wordt vooral gevonden in het vasthouden en bergen van water in beekdalen en in de veenkoloniale kanalen- en wijkstructuur. De volgende stap is het onderzoeken van de milieu-effecten van deze voorgenomen maatregelen in een zogeheten vormvrije m.e.r.-beoordeling¹.

Een van de procesresultaten is de uiteindelijke keuze voor het instrument Structuurvisie. Dit biedt namelijk de mogelijkheid om nieuwe opgaven (initiatieven waarbij de verharding toeneemt en de initiatiefnemer deze toename dient te compenseren met het aanleggen van waterberging) bovenplans te compenseren (de berging in een ander plan of gebied aanleggen) en de kosten hiervoor te verhalen bij de kostenveroorzaker.

¹ Een belangrijke wijziging in het nieuwe Besluit-m.e.r. per 1 april 2011 is het indicatief maken van de drempelwaarden in kolom 2 in de D-lijst. Het gevolg hiervan is dat voor elk besluit of plan dat betrekking heeft op activiteiten die voorkomen op de D-lijst maar beneden de drempelwaarden vallen, bepaald moet worden of een m.e.r.-(beoordelings)plicht aan de orde kan zijn. Deze toets wordt vormvrije m.e.r.-beoordeling genoemd (oftewel vergewisplicht). Het gevolg van deze wijziging is dat het bevoegd gezag voortaan ook bij plannen/projecten onder de drempelwaarden van geval tot geval moet beoordelen (vergewisplicht) of een m.e.r.-(beoordeling) nodig is. Bij een vormvrije m.e.r.-beoordeling wordt beoordeeld of er een m.e.r.-beoordeling of zelfs direct een m.e.r. nodig is.

3. Relatie met bestaand beleid/eerder genomen besluiten

Het college (en parallel hieraan de dagelijkse besturen van de waterschappen) heeft het projectplan "Samen slim investeren in ruimte voor Water" in januari 2011 en de ontwerp-nota van uitgangspunten (januari 2013) vastgesteld. Afspraken uit het NBW zijn in 2009 vertaald naar het Lokaal Bestuursakkoord Waterbeheer (LBW): afspraken over de invulling van de totale wateropgave van het beheersgebied van waterschap Velt en Vecht. Deze zoeklocaties voor de bergingsbehoefte van het landelijke gebied zijn vastgelegd in de Structuurvisie 2020 Veelzijdigheid Troef, de stedelijke wateropgave is in het LBW opgenomen als opgave die nog nader uitgewerkt moest worden.

De Structuurvisie Water geeft een nadere uitwerking van de keuzes rond water in de Structuurvisie 2020 en sluit aan bij de Omgevingsvisie Drenthe. Het Bestuursakkoord 2010-2014 "Samen investeren in toekomst" geeft aan dat "De totale waterinfrastructuur - waartoe ook ons rioleringsstelsel behoort - en het beheer daarvan op grond van het NBW meer aandacht krijgen, in samenwerking met de waterpartners".

Tot slot het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2015 (GRP): hierin staan de SWO-maatregelen ten aanzien van riolering en grondwater die voor rekening van de gemeente komen, bijvoorbeeld de afvoerleiding van Emmermeer naar het Oranjekanaal en diverse projecten waarin tevens hemelwater wordt gescheiden en zo mogelijk geïnfiltreerd. Deze zijn dus al vastgesteld en financieel gedekt.

4. Afstemming met externe partijen/communicatie

Er vindt voorafgaand aan besluitvorming in de gemeente steeds besluitvorming in de besturen van de genoemde waterschappen en in de stuurgroep plaats, waarin bestuurders van de waterschappen en gemeente vertegenwoordigd zijn.

Bij brief van 5 januari 2011 (11.002443) met als onderwerp, Project Integrale aanpak stedelijke wateropgave Emmen, heeft het college de raad geïnformeerd over de stedelijke wateropgave en het projectplan "Samen slim investeren in ruimte voor water". In de periode 2011 tot 2013 is samen met de waterschappen hydrologisch, landschappelijk en juridisch onderzoek gedaan en zijn de gezamenlijke uitgangspunten benoemd. In de periode februari tot en met mei 2013 zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd voor de erkende overlegpartners (EOP platforms De Blokken, de Velden, de Monden en de Stad), GOC en de Natuur en Milieufederatie Drenthe. Tot 15 mei hebben zij de gelegenheid gekregen te reageren op de uitgangspunten en de te onderzoeken milieu-effecten. Hierop zijn 5 reacties gekomen. Deze reacties hebben niet geleid tot aanpassing van de uitgangspunten, maar wel tot een inhoudelijke verrijking van de te onderzoeken milieu-effecten.

Parallel hieraan is afstemming gezocht met Gemeente Coevorden en Provincie Drenthe. In deze overleggen is geconstateerd dat de op te stellen Structuurvisie Water past binnen de Omgevingsvisie Drenthe, inclusief de beekdalvisie en het Bestemmingsplan Buitengebied en de Structuurvisie van de Gemeente Coevorden. De nota van Antwoord zal na vaststelling toegestuurd worden naar de partijen die gereageerd hebben op de Ontwerp-nota van uitgangspunten.

5. Financiële consequenties/voorgestelde dekking

De kosten van het totaaltraject voor de *planvorming* worden geraamd op € 100.000. De dekking voor Structuurvisie Water + de vormvrije m.e.r.-beoordelingsprocedure is als volgt tussen de partijen geregeld en besloten.

Waterschap Velt en Vecht	€ 40.000
Waterschap Hunze en Aa's	€ 10.000
Gemeente Emmen	€ 50.000

Het aandeel van de gemeente Emmen wordt gedekt uit het volume herinrichting deelgebied Emmen (besluit van college van 22 januari 2013, volgnummer 13/151, BW 13 0049) Deze dekking is door de raad geaccordeerd via verzamelbesluit begrotingswijzigingen van februari 2013.

De vormvrije m.e.r.-procedure bevat een onzekerheid en daarmee een risico: mochten grote nadelige milieueffecten niet uitgesloten kunnen worden dan is een volledige m.e.r.-beoordeling of een m.e.r. aan de orde. Dit risico is volgens 'expert judgement' beperkt: deskundigen van waterschappen en gemeente hebben niet de verwachting dat er grote nadelige milieu-effecten optreden. Mocht een volledige m.e.r. of m.e.r.-beoordeling toch nodig zijn, dan zal dit extra kosten met zich meebrengen.

De *fysieke* realisatie van maatregelen uit het uitvoeringsprogramma komt voor rekening van de gemeente

(maatregelen riolering en grondwater: bijvoorbeeld oplossen knelpunten Emmerhout, Emmermeer, infiltratie, wadi's, €12,9 miljoen tot 2018 gedekt en geprogrammeerd in het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan) en de waterschappen (maatregelen oppervlaktewater). Het uitvoeringsprogramma brengt voor de gemeente geen nieuwe kosten voor fysieke maatregelen rond grondwater en riolering met zich mee: deze zijn al voorzien in het GRP.

Een concept-besluit is bijgevoegd.

Emmen, 20 augustus 2013.

Burgemeester en wethouders van Emmen,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Mewe

C. Bijl

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.		Stuknr. B. en W.
2013	RA13.0075	A	7	13/734

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Emmen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 augustus 2013, nummer: 13/734;

besluit:

1. De nota van beantwoording Stedelijke wateropgave met de reacties uit de consultatieronde vast te stellen
2. De nota van uitgangspunten stedelijke wateropgave vast te stellen als kader voor de opstelling van de Structuurvisie Water.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 31 oktober 2013.

de griffier,

de voorzitter,

H.D. Werkman

C. Bijl